

Naiste Töö ja Elu.

Ilmub üks kord kuus 11 Tartu Naisseltsi väljaandel.

Kaasandena ilmub „Käsitööleht“.

Kuuestelstükimnes aastakäik.

Wastutaw toimetaja **Marie Reiman**. — Tegew toimetaja **Helmi Pett**.

Tellimisi wõetakse vastu iga päew kell 10—2
Tartus, lehe talituses, Suurel turul nr. 2, teisel korral.

Soomes, Saksamaal, Prantsusmaal ja muil välisriikies wõtab iga kohal, postkontor Naiste Töö ja Elu ja Käsitöölehe tellimisi vastu.

Tellimise hind :

Aastas postiga	250 marka,	postita	230 marka
pooles	130	:	120
weerand	75	:	70

Üksik number ühes „Käsitöölehega“ 25 marka.

Nr. 10.

Oktoobri kuu.

1923.

Naisorganisatsioonidele.

Eügise tulefuga algab organisatsioonide töö-
aeg. Maal lõpeb wäline, rassem tehaline töö ja
nii on võimalus rohkem waimliste huvide päle
mõtlema hakata. Linnades jälle puhatakse suwel
ja sügise tulefuga algab elamus ja liitumine. Sa-
muti kui kõlides organisatsioonides, on lugu ta
naisorganisatsioonides, ja käesolew kirjutus ongi
määratud tänamuse tööhooja puhuks nendele.

Väinud talwel oli võimalus suurem osa meie
naisorganisatsioonidest läbi käia ja nende waimlise
liitumise ning jõuga tutvuneda, mille alusel ta
järgnewad read põhjenevad. Kui õiglaselt arwus-
tada, siis peab üldiselt tähendama, et meie nais-
organisatsioonid waimliselt taunis täjadena tun-
dusid. Väinud sennapole ooli ja isearanis juhtide
hulgas, kus peaaegu häda tunti selle puuduse üle
ja kibedalt ette heideti, et wäljastpoolt f. t. leffkoh-
tadest mingifugusti tõuget ega abi selleks ei saa.
Isearanis mahajäetuna tundusid laugemad maa
organisatsioonid, kus peaaegu ühtegi kõnekoosolekut
ega waidlusõhtut ei olnud korraldatud, mis rohkem
elamus, liitumist ja jõudu oletis enesega kaasa
toonud.

Naistliitumisel ja naisorganisatsioonide tööl on
meie rahwa arenemise ja kultuurilise tasapinna tõst-
mise mõttes lõpmata suur tähtsus ja ülesanne täita,
mis iga päewaga ennaft terawamalt näitab ja
lahendamist nõuab. Ei saa salata, et nii nagu
terwes ilmas, ta Eesti on naisharidus palju noo-
rem ja loomulikult ta naise üldine haridusline tasap-
pind madalam, kui praegusaja meesfoo juures.
Kuid ei saa ta salata, et nii nagu ter-
wes ilmas, ta Eesti üldine rahwa-
arenemine ühtlasi naise samale tõrgu-
sele arendamist nõuab, sest haritud
mees üksi ei loo kunagi haritud kodu
ega haritud ühiskonda. Olgu et meie

oma naisharidusega samuti kui üldise hariduse
sügawuse ja tugevusega endib teiste wanemate ja
wanade kultuurriikidega ühe tõrgusele tõsta
ei saa, kuid siiski on meil häid eeldusi kiiresti
edasiõudumiseks, sest ühtlasi hariduse ja arenemise
puuduwad meil ta nendega kaassälwawad wead.
Mõtlen siin püüasjalitult wanemate kultuurmaade
naistliitumist, kus praegusel filmapilgul taunis ta-
tawalt naise enesearendamise päle mõjub t i b e d u s
ja wiha meesfoo vastu, mis on jäänud
sellest ajaft, mil naine enesele efimeft teid rajas
häälediguse ja ühiste diguete tätte wõitmiseks ja
mis nüüd juba suuremalt ofalt ja enamjagu riiki-
des tõrwaldatud ning ainult naise enese tões nende
hoidmine seifab. Weelgi raskematst muutub sei-
fukord kindlasti nendes maades, kus naised tunni
tänaftni üheõigusluse tunnistust ei ole saanud
(Schweits, Prantlusmaa j. t.), kus wiha juured
selle tõttu weelgi sügawamale juurduwad, mis üldise
rahwa arenemise päle tahtlemata oma mõju
awaldab.

Eesti naistliitumine sarnast kibedust ei tunne,
seft Eesti mees ja Eesti naine olid mõlemad ühe-
fuguse rõhumise all ja pääfid mõlemad torraga.
Üheõigusluse tuli nagu iferenseft mõistetawalt ja
andis mehele kui naisele waba arenemise võimaluse.
Eesti naisorganisatsioonid on oma sihtis wõtnud
naise waimlise tasapinna tõstmise ja majanduslise
kindlustamise. Kuipalju nad oma sihile lige-
male on pääsenud, on raske täpselt delda, kuid
kindel on see, et fuurte sammudega mitte. Mui-
dugi on siin taistutusi olnud wäga mitmesuguseid
ja suuremalt ofalt mitte naisorganisatsioonidest
ärarippuwad.

Kuid jäägu siin pitewalt taalumine minewitu
üle, see ei astu enam meie ette, wõtame sädalt kaasa
ainult kogumised ja waatame tulewittu, seft see
seifab meie ees ja nõuab.

Sisu: Naisorganisatsioonidele — H. P.-M. Naised ja Rahwastekit. Kas sügis ju?... — Kara
Waan. Naiste Karstusliitit asutatud. Rinnalapse terwishoid ja Rinnalapse toitmise — tält.
R. Bejemann. Raer — Kara Waan. Riitamise ajalooft — r. Kodumaalt. Väljamaalt. Kirjawastused.

Räesolemal tööhoosjal peavad naisorganisatsioonid rohkem elavust näitama ja tõsisemalt oma ülesannete üle mõtlema ning palju rohkem neid teostama.

Loomulikult ei suudeta kohapääl väga palju rohkem uut pakkuda, kui seda fenni on patutud, siin peavad teistkõhaid naisorganisatsioonide Liit ja Naiste Raskusliit asja õige agaralt üles võtma ja oma juhtnõrre ning kaasabi mitte teelama. Senini on naisorganisatsioonidel nendest olnud väga suur puudus.

Mis aga kohapääl kinglasti tugew peab olema, see on tahtmine ja püüdmine teha, kui see puudub, siis ei aita mingisugune abi ega juhtnõrri. Kohapäälseid juhib peavad võtma niipalju et nad väljast poolt tulnud paktumiseb ise ära seedivad ja siis suuremale hulgaie ebasit annavad, ei jõua eht ei ole neil energiat seda teha, siis ei ole neil ka jõudu organisatsiooni juhtimiseks. Samuti ei tohi jõud ja tahtmine puududa ettevõtlituses. Meie naisorganisatsioonid on enam-vähem teistkõhades, kas linnades, alewites või suuremates kogumispunktides maal. Kui niisugustes kohtades hää tahtmine ja töõpimu on tugew, siis võib ka kohapääl organisatsioonist laugemal teistjate hulgaft mõnejugust abi või ettelandeid saada.

Nende mõtete allakriipsutamise juures on efitplaanit naiste waimlise taspinna tõstmine, see mis tundub kõige nõrgemana läinud aasta ringreiful.

Majanduslike külje kindlustamisel ja selle läbi enesef tegewuse wõimaldamisel on naisorganisatsioonid peaaegu erandita, ifegi imestamisewäärt tugewad. See on tahtlemata üks väga hää omadus mis ütteleb, et naisorganisatsioonid ka waimliselt f. t. waimlistele huwide õputamises palju wõitwad torda saada, kui need küsimused ainult käsitse ja jõelumise alla wõdetakse. Sa seda peab otsekohe tehtama, meie rahwa üldine arenemine nõuab seda, et naine kaasa lähe ja et naine kaasa suudaks minna. Oigu siin weel tord alla kriipsutatud, et mees ütfinda ei loo haritud rahwast — seda tõe peawad teadma kõigepäält naised.

Niisuguseid ettevõtteid naisorganisatsioonid peatfid tarwitama, sellest järgmises numbris.

S. P. M.

Naistef ja Rahwastellit.

Selle päältirja all toob „Suomen Nainen“ wäljandotte Aleilmitse Naiste Häädigufge Liidu abijuhotaja proua Witt-Schlumbergeri tõnest Roomas, Aleilmitisel HäädigufgeLiidu kongressil, mida ka siin awaldamme:

„Kõitide maade naiste ühinemine on teinud Rahwastwahelise Häädigufge Liidu tugewaks ja on aidanud sellega läbi wiia palju rasketf ülesandeid. On väga täptis, et teostõõtamine ainult hästi ei edene, waid et ta ka areneb ja fütve-

neb. Praegusel libedal ajajärgul, mis meestef poliitika on kõitfe muud kui üstteistf mõistmistf ja häätahititustf, terktib meie ette taks suurt ülesannet: esimene nendest on üldise häädigufge, kõitluse ja seadustef üheõigufge nõudmistf lõpulitult läbiwõimmine ja teine on tugew ühistõõ kõitide maade naistef wahel püfima rahw¹⁾ loomiseks.

Niisugustf rahw võib kindlustada ainult tugew Rahwastellit, kuhu kuuluvad kõit rahwused.

Meie esimene ülesanne on teise eel täia. Naistef armastawad oma ifamaad niifama soojalt kui mehedki ja nende tahtmine ei ole laugelkti mitte, et selle häät käeläit loitult ebemekt. Niisugufef naistef, teltel puudub ifamaaarmastus, ei wõida meie usaltud. Aga meie peame õppima aru saama la wõdrastef maade naistef armastufest oma ifamaa wastu ja meie peame tord sellele arusaamisele jõudma, et minu ifamaa armastus ei ole mitte teistef maade wihtlamine. Meie peame alalõpmata teritama seda mõistet, et wiha ei ole mingisugune häät jõud, waid faadankil häwitufabõnd ja et meie ülesanne on selle afemele armastustf istutada. Kõige jõnga tõrjume tagasi selle wõite, et wiha on tarwitit ifamaa armastustf äratamisteks. On olemas rahwustlit ja rahwastewõline ifamaalifus; rahwustlit piirdu ainult oma ifamaa piiridesse, kuna rahwastewõline tähendab armastustf terme inimtonna wastu. Naistel on palju torgem kui meestel tõusta inimtonda armastawale seifutõhale, seft naistef fudamele pääl ei lasu weretõõb wõdrastef rahwastef wastu. Oigugi et naistef kõigest fudamest on jälgitud oma meestef, poegade ja wendade püütet, tuid fifteti ei ole nad tätt üles tõõtnud üstteistef wastu ja laugelkti ei ole sõda olnud nende arwates ainukene abindu riidude lahendamisteks.

Haritud rahwad mõistawad tõhut oma kodaniffude teltel ettetulnud tapmistef üle, tuid sfälifamas liidawad häät rahwastwahelise werewalamist. Kus on siin loogifa? Justf sarnase mõtemiswiifit wastu tahame wälja astuda.

Meie, naistef, oleme olnud fenni sõdadele kõige suurema õhwti andjad, see weri mis sfäl on walatud, on olnud meie weri ja meie emapiim, millega omi lapst oleme toitud. Naistef erap on sõdades walatud ja sellepärast on emade kõigefuurem ülesanne sõdade wastafes liitumisteks toonud.

Meestef tõhtud maailmapoliitikas on fenni puudunud naistef soe fudame jõud, mehed on tihti pilganud naistef sooja fudant ja tunnetef ertfust, tuid ilma naistef sooja fudameta ei saa nad läbi suures rahwastef peres ega wäitfeses, ainult tafele inimesele määratud todus.

Meie fift ei ole mitte ainult uniõtus, waid kõitidest raskustef hoolimata wõime seda teostada, kui ainult tugew ühistunne meid seob.

Meie peame põõtama oma pilgud tulewisttu,

1) Sõdade wastane liitumine on õige suur ja tugew kõitidest wanemates kultuurriitides. Suure tafele seletõõ on andnud maailma sõda ja weelgi jatnuwad tõeõufef.

ei minewikku, ja siis wõime üksteisele teenäitajaks olla. Ühisel jõul tahame üles ehitada maailma rahu. Üks kindel abinõu selleks on Rahwasteliit ja sellepärast tahame kõigest hingest toetada tema olemasolu ja tööd."

Päale kõne wõetakse ühel pääl vastu järgmine resolutsioon: "Ara tundes seda, et Rahwasteliit ainult siis oma täieliku tähtsuse omanab, kui temas on kõik rahwused esitatud, avaldab Rahwuswaheline Naiste Häälteühisus Liit spoori, et wiimata tustutaks liigeteks kõik rahwad, kes senni veel sinna ei kuulu."

Kas sügis ju?...

Kas sügis ju? — sa küsid, nähes lehti, mis maha paisand puietl mangitelles tuul; kas sügis ju? — sa kohkud, nähes: ehtind end purpurisse oks üksik warjulisel wahtrapuul. On' sügis siis? Ent alles algus suwe wiimse kuul, ning meeles muinasjutuna veel kewad' unelm sul...

Näib — wara kuulata veel sügistuulte wiise... Weel suwe hõõg'waid õisi kõidaks wanikuise, weel loodaks: möödunud ei suwi nägematult nii, waid hilisena naeratab ta wast ehk sullegi! Ent waata: naeratab ju päike ometi, ning muretu kuis taewa waikne sina! Luikwalge pilwe rännak — ei sügiswihmu ennusta ta weel!

Leht üksik teel las nukurstel westab kaduwusest juttu ja ennustab kuldparislist ehk algawatki nuttu — siin hinges tuikawad kuid suwe waiksed kajud ning kaugeina weel näiwad kurwad sügisajud... Sa usud: siiski küllalt weel on soojust suwist, päiksepaistet eel!

Kara Waan.

Naiste karstusliit asutatud.

Sartu-Wõru Rahutogus registreeriti Eesti naiste karstusliidu põhikiri, mille alusel karstustööd naiste hulgas täiesti iifeiswalt organiseerima hakatakse.

Naiste karstusliidu otstarve on olla kõitide alkoholiisni wastu wõitlewate naisorganisatsioonide, osatondade, toimlondade, rühmade ja asutuste ühendajaks Eestis. Oma liigeteks loonab Naiste Karstusliit kõigepäält käesolewal filmapilgul töötawad naisorganisatsioonid, neid aga enne täiskarstuse alusele tõmmates.

Iga niisuguse täiskarstuse alusel seiswa organisatsiooni juure moodustatakse täiskarstete naiste osatond, teha siis la organisatsiooni poolt naiste karstusongresside hääleõigusliikludets saadikuteks walitakse, kuna sõnabõigust tõitidel N. K.-liitu kuulawate organisatsioon liigetel on. Ka kõitide ametite päale walitakse ainult täiskarstet naisjed.

Naiste Karstusliidu töö pääsihiis on karstusteadmistele lewitamine ja fūwenbamine naiste hulgas,

misjuguft teed nad loomulikult kodudefse ja laste juure lähewad ning rahwa karstene-miseks kõige kindlamiini laafa aitawad. Ühelaft tahab Naiste Karstusliit juure ofa oma tööjuuft anda kodulastmatustõimufe selgitamifeks, selleks ülemaalisi emadepäewi jne. korraldabes.

Naiste Karstusliidu ajutamifega on karstusliitumifeks suur samm edasi minud — naisorganisatsioonid, kes senni karstuswõitlufest laugemal on seisnud, olguft laafa tundnud, saawad nüüd aktiivfelft sellega ühes minema. Märtskuul ärareetud 1 naistkarstuspäew andis selleft kindla tunnistufe. Ja loomulik see ongi, seft puudutab ju alkoholi tūsimus naift palju walufamini kui meeft.

Nagu eelpool tähendatud, tahab Naiste Karstusliit oma päätähelpanu pūhenbada naiste karstusteadmistele lewitamifeks ja fūwendamifeks, ja kodufe laste lastmatamistõimufeks selgitamifeks. Selleks saadab ta wälja kõnelejaid ja kirjaltite juhtnõdre ning ülestufteid. Kõnapääldef naisorganisatsioonid wõiwad alati pōbrata kirjaltitufe, kui la fūufõnaliste ndutūsimustega Naiste Karstusliidu poole, tūft alati hāamelega wastataffe. Samuti wõiwad kohalifud naisorganisatsioonid Naiste Karstusliidult kõnelejaid paluda. Kōnelejate fōidurahab matfab Naiste karstusliit omalt poolt.

Naiste Karstusliit loobab, et naisorganisatsioonid õige elawalt tema abi saawad tarnitama ja sellega liidu ja seftfide-wahelife tugewa ühendufe loomad. Samuti loobab N. K.-liit sooja wastutulekut ja laafaitamift naisorganisatsioonibelt ja tõitibelt naistelt, kellel meie rahwa hāā kaelāit ja tulewik talis.

Rinnalapse tervishoid.

N. J. Wafufhini 7-da trūifi järele weneteeftst autori loal tõitfinud R. Wefōmann.

I.

(Sõrg).

Lapselae teha puhtust on tarwis weel enam, kui täiskaswanule, seft lapse naht on õhufe, õrn, faab tergeft haawu; nahas on palju weresooneftst; fagebafsti naht määrdub wāljajepidetega. Sellepārāft, kui lapse puhastamine on torratu, siis mitmesugufud ained wõiwad nahfa āritada ja pifelutab wõiwad pāāfeba lābi naha tehafe. Selle tagajārjeks wõiwad olla mitmesugufud haigufud.

Waatleme puhtufe ndudmift fūndimifest päale. Kōbe pārāft fūndimift lapse teha on limaga taetud. Suus ja ninas on ila ja lima. Nagu teada, fūndinud lapsel jääb ofa nabanõdri alles. Sellelābi haigufi fūnnitajad pifelutab wõiwad weresfe fattuda ja ifegi āldift mādāfihtitufi fūnnitada. 4—7 päewa wahel nabanõdr kutub āra; naba kohale jääb haam, mis alles 9—14 päewal kinni lastwab. Kuni selle ajani tuleb larta, et haawa lābi haigufi fūnnitajad pifelutab wõiwad tehafe tungida.

Selle põhjal, mis praegu rāagitud, lapse fuu ja nina puhastatffe kōbe pārāft fūndimift teetebud

weega puhtaks. Weesi puhastuseks olgu kas puhas wõi segatud ($2\frac{1}{2}$) boratsi wõi boorhappega; niisama hoolega pestakse puhtaks filmid ja nägu. Juustfed määratakse munarebuga, sest see aitab kaasa raswaainete lagunemisele. Keha mõidakse promantseõliga. Pärast seda kõik teha pestakse wannis 29–30° R soojuses hästi puhtaks. Peetust tarvitakse pehmet, brna seepi, näiteks, munaseepi. Pärast pesemist laps loputatakse ja kuuwatatakse soojendamisel linas. Nabandõrr riputatatakse üle mingisuguse kuuwatawa ja piffelutaid hukkawa pulbriga, nagu sfieroform, walge, puhas sawipulber j. n. e., ja keeratakse puhta, läbitõdetud marli ja puhastatud puuwilla sisse. Pulbri riputamist tuleb torrata, kunni nabahaav kinni taswab. Kunni naba kinnitawamisefi on soowitaw, et wanni tehtaks teedetud weesi. — Anum, milles last wannitatakse, olgu hõlpus puhastada ja puhas. Anumat ärgu tarwitatagu millegits muuts otstarbeks.

Kunni kolme kuu wanaduseni wanni tehtakse iga päew. Siis wanni wõib teha päewa tagant, nimelt taltsel. Wee soojus, alguses 28°, wõib aasta lõpuni alameda tui 27–26°. Loputusets weesi olgu üks kraad külmem.

Pesemise juures seepi ei ole waja üle kahe korra nädalas tarwitada, et naht liig sagebaste nahamäärde tõrwaldamise läbi äritatud ei saaks. Sagebaste seepi tarwitamise mõjul, eriti palawas wees wõi saunas, ilmub haigus, mida raswajuu nimetab „ditsimise“. Kui nahta ei äritada, siis ka ditsimist ei tule ette.

Pärast wannitamist nägu, filmid ja ninaaugud eraldi puhastatakse teedetud weega, kõige parem puhta puuwilla abil, mis pärast pruutimist ära wiifatakse.

Enne kui tund aega pärast toitmist ei ole kohe wanni teha. Wannitamiseks kõige parem aeg on õhtul, une eel. Nii laps magab õhjel paremini. Suupuhastns, päale esimese päewa tunni hamaste ilmutumiseni, ei ole tingimata tarwilist eht wõib seda ainult kord päewas pehme linase lapiga toimetada. Lapp lastetatakse teedetud wees märjaks ja mähitakse ümber sõrme. Kui aga suus ilmub walge, õhute lohupimataoline torb, n. n. juuwamm, siis tungiwalts on waja juud puhastada $2\frac{1}{2}$ ° boratsi eht boorhappe-weega mõnikord päewas, tui suu täiesti puhtaks jääb.

Wäljajaidetega määritud lehaosad tuleb igakord puhtaks pesta (parem puuwilla, tui wannimiga) ja siis ära kuuwatada. Pärast seda ära hauduma tiffuwad lehaosad tuleb üle riputada kas sfieroformiga wõi talgi (raswatiwi) pulbriga wõi seguga, mis on walmitatud ühest ofast boorhappest, ühest ofast tärtlistest ja kahest ofast bismutist. Wedela wäljajaidetega määritud kohad wõib kofe ära kuuwatada ja siis pulbrit riputada, tui siiski määritud kohad on parem enne ära pesta.

Korda pidama lapsi wõib õpetada wiienast kuust peale. Hommitul, õhtul, enne magaminemist ja mõni kord päewa jookful (kõigepareim üks tund pärast toitmist), niisama õffel, tui laps

unest üles ärtab, waja last poti kohal hoida. Harilikult laps saab warsti aru, mis temalt nõutakse, ja haktab ise potile tahtma.

*

Raitferduge panemist wõib aasta ümber toimetada, ainult suwisel palawal ajal mitte. Suwel lapsed harilikult kannatawad mudibgi seebimise rikeste all. Kõigepareim aeg kaitferdugete panemiseks on kolmas ja neljas kuu pärast sündimist. Ruid wõib ka enne ja pärast rõugeid panna, näit., esimese kuu lõpul tui ainult laps on terve. Rutata tarwis nimelt siis, kui rõugehaigust lähedal siin ja jääl on liitumas. Kui kaitferduged pandub, siis last ei tohi ainult kõige lähematel päewadel wannitada. Pärast mitte ainult, et tohib, waid on soowitawgi last wannitada. Wannitamise ajal tuleb kätt, kuhu kaitferduged pandub, weesi wäljas hoida.

II.

Rinnalapse toitmine.

Rinnalapse terwisohjus korralik toitmine on kõige tähtsam tähtsus. Emapiim tuleb seada toitmise tipule. Emapiim on niisugune ndiawedelik, mis kõige rohkem tindhustab korralliku lastuwatse ja terve lapse kaswamise.

Häbaõhtlik on, tui ema jätab lapse imetamise amme hoolet. Almm wõib põdeda haigusi, ilma et seda märkataks, ta wõib ära minna; ülbiselt, anmed on harimatud, päale selle, neil pole tungi laste wastu tähelepanelist olla ega nende eest hoolistada.

Kunstituli¹⁾ toitmise tarwitusele wõtmine on lapsel kõhstelt häbaõhtlik. Tähelepanelist lastuwatse majades näitawad, et kunstituli toitmise puhul surewus on kuus korda suurem, tui loomulikult toitmisel. Pole ta imets panna, sest lehmapiim läheb oma toltusäade ja omaduste poolest tublisti lastu emapiimast. Wõrdluseks toon järgmise tabeli:

	Wett	Munaw.	Raswa	Suhtrut	Tuhsta ²⁾
Emapiim	87,41	2,29	3,38	6,21	0,31 %
Eesli "	89,64	2,22	1,64	5,99	0,51 "
Mära "	90,78	1,99	1,21	5,67	0,35 "
Lehmapiim	87,17	3,37	3,69	4,88	0,71 "
Ritse "	85,71	4,29	4,78	4,46	0,76 "

Sellest tabelist on näha, et munawalge ja suhtru olluiste bulga poolest emapiimale kõige rohkem sarnased on eesli- ja märapiim. Ra munawalge toltumimine wõi tarretumine on neis piimades samasugune tui emapiimas. Munawalge rullid on neis piimades tobedad ja wäitesed. Selle wastu, lehma- ja tiisepiimades olew munawalge tarretub wõrdlemisi tihedalt tükibeks. Niisugune wabe,

1) Loomulik toitmine tähendab lapse toitmist emapiimaga, kunstit toitmine — looma piima wõi nende ainetega. Edt. täp.

2) Toibu hull wastab mitmesuguste soolade bulgate. Kõit ettetõudud arwud on lestimised analüüsi saadud arwudest.

nagu füsioloogiast tuttav, on tähtis seedimisel. Väiteleb, lobebad tülid seeduwad palju rutemini kui suured tühedad tülid. Laste seedimis-apparaat on nimelt emapiima jaoks korraldatud.

Sellepärast rinnalapsi lehmapiimaga toites on neid asjaoluksid waja meeles pidada. Et emapiim seedub hästi, siis lehmapiima oma toltusäade poolest tuleb võimalikult emapiimale lähendada.

Siieti, ainult isefarans mõjuwatel põhjustel ilma füsioloogilistest põhjustest emad võivad oma laste imetamise kõrwale jätta. Kunstlik toitmine on hädaohetlik lapse terwifesele, aga amme tarwitamine on tähtselt madal. Amme oma laps jääb emapiimast ilma, mille tagajärjel ta kas sureb või kasvab nõrga terwifega.

Ema võib saada wabastatud rinnaandmisest ainult siis, kui ta põeb mõnda kurnawat või külgehaigust haigust, nimelt, kui külgehaigust haigus võib edasi antud saada imetamise läbi. Kaugeleki mitte kõik külgehaigused haigused ei kuulu niisuguste hulka. Näiteks rinnaandmist ei masta ära jätta difteriidi puhul; tiistuse juures, kui ta veel liig kaugele pole läinud, niisama suurema jao kurtide (hiitlilise) kordadel ja sünnitamisele järgnewate haiguste ajal; rõugeste puhul, kui kaitserõugeste panet lapsele on õnnestunud ja rõugepanekust 10 päewa on mööda läinud; roosi puhul ja n. e.

Tiistusehaiged emad on oma lastele tarbetawad mitte emapiimaga, waid ilaga. Sellepärast ei masta karta rinnaga toitmist, waid ema lähedal ümberlaimist, ühes toas elamist, juu puhastamist, mis ema toimetab oma sõrme ümber määritud lapiga ja n. e.

Kuusi ja difteriiti ei saa ta emapiimaga edasi antud. Kui aga laps on ema lähedal siis, kui nabaäärne ei ole veel inni lastwanud, wõi kui lapsele kaitserõuge pandud, aga rõugepanemistest wähem kui 10 päewa mööda läinud ja kui seejuures haawatel on inni lastmata, siis laps võib küll haigeks jääda. Difteriiti laps võib haigeks jääda, kui difteriiti põew ema kõhile lapse poole.

Hoopis ei tohi imetada nõrgameelset, lange-tõbistest soetõbistest emad eht need, kellel paifed mõlemate rindade pääl, kui mada pääseb piimast ja n. e.

Kindlasti tuleb meele pidada, et emapiima taotamine võib lapsele elu masta. Seepärast enne rinnaandmise ärajätmist tuleb see peenelt läbi kaaluda arstiga. Rahjaks, elu näitab, et selles asjas arstid on liig järelandlikud, tergesti nad annawad alla emadele, kes ei taha imetada. Isearans selles asjas patustawad ämmaemandad, kes harutawad asja, mis fugu ei puutu nende tegewuspiiri. Näiteks sagebastei tuleb ette, täiesti terve laps kisas sellepärast, et ta kõhu on liig täis imenud. Kuid kõhne nõutogu arwab, et piim ei olewat hää ja imetamine jäetase kõrwale.

Emapiima niisure tähtsuse pärast tuleb hoolt kanda, et rinnaga toitmist muu seas ei tähistaks ema rinnanibud. Rinnanibud võivad olla ime-

tamisteks kõlbmatud, kui jääb naht ei ole terve, kui nibud liig wäikesed wõi sifewajunud. Wiimane nähtus sagebastei on liig tihaste korsettide järeldus. Et nahta rinnal wastupidawamaks teha, selleks on hää veel enne sünnitamist rinde wõida mingisuguse pehmendawa õliga, näiteks mandliõliga. Ohutusest ja sifselangenud rinnanibud arstitalte igapäewaste sõrmedega wõi kohaiste abinõudega wenitamise läbi. Nibude wenitamisel peab olema ettewaatlik, et enneaegset sünnitust ära hoida.

Smetamise ajal nibudel võivad tekkida walu-tawad haawad, piima soontes aga wõib rinnapõletik ilmuda. Kui haawatel teewad wõimatult rinnaga toitmise, siis tuleb imetada isefaraste rinnakattete läbi. Kui see ei õnnesta, siis piima lüpetatse kääga ja antakse lapsele sifilistega. Waja nimelt meele pidada, et emapiim ruttu läheb halwaks wõljaspool rinda. 4—5 tunnilise seismise järele on emapiima juba tarbetaw anda lapsele.

Rinnapõletiku suuremalt jaolt on wõimalist ära arstida piirituse kompresside abil. Reid tuleb uuendada tunni-tahe tagant. (Ärgneb).

Naer.

Naer — liblik kergetiivne õiel kiikuu,
kel eluiga ainus päikserikas wiir;
naer — uppund õitelunde sired walge,
naer — mängew mägestiku okajene selge,
naer — hommikpäikesest suudeld' õie awaw lõh-
narikas lill,

naer — kewadtaewas wärwiwärske,
naer — lapse säutü waade, puhas, karske,
naer — kewad' õnnes hõisk'wa löö löörutus,
naer — wallatute laente harjul walge wahu wiir,
naer — lumikõrgustike leekidesse wõlun tõuswa
pääkse kiir, —
naer — jumalate laste lüuelisem looming,
neilt rändurile maisel' kaasaantud kaunim kingitus.

Kara Waan.

Riitamise ajalooft.

Rauge minewiku ürgpäiwil, kui kultuuri aja-lugu alles esimesi argliffe samme astus, artas ühes inimele iseteadwusega muude enesewalwustarmete hulgas tung end ehtida. See on peaaegu esimene aste inimele mitte ainult esteetilises, waid logu waimlises arenemises üldse. Inimene, kes esimefina mõttele tuli, oma teha tuidagi teistest omafugustest eraldada, pidi tähendatud eesmärgi teostamisel omama teadmiste, et ta sellega oma taastaste tumb-muste päale mõjuba tahtis. Mis ta niisugusele ehtimisele efsalgelt wiis, on wõimata lähemalt kindlaks teha. Dõhjujend selleks wõib olla lõpmata palju ja mitmeteliseid. Wõib siiski arvata, et inimene sellele toimingule täiesti juhuslikelt, mängeb on tulnud. End mõnesuguste asjatestega ehtinud olles, wõis ta teiste juures mingisuguse — näit. hirmu- wõi meeldimustunde efsle tutsuda ja see wiimane alt määrasti asja edaspidise arene-

mislõigu, kus lihtne, juhusline mängimine muutus kindlaks tapmisjaks. Kui see eesmärk — mõju avaldamine — saavutatud, oli inimesel ühtlasi abinõu kaes, kuidas end selle varal üldiselt arusaadavaks teha niisama tervelt, nagu näojoonte milimiligaagi.

See ehtimise tung, mis ürginimesel avaldus pääsajalist igasugu asjateste, taimeide jne. külgeriputamises, tätoveermises jne., välistas mõlema soo juures laiemat aega ühesugusel tugevusel. Hiljemini, kui kultuur inimfoole raskemaid ülesandeid ette sõades, oma raskesse pääsajalist mehed mobiliseeris, jättis ta naistele muu hulgas ülemaltäpandat ala.

Nii siis ei ole mitte ainult naine, tema isik ja seedmine maailm mõningaid aastajadu põlvemaks waielusaineks olnud, waid la tema wõlmus, riided jne. on arstiife, kunstilise ja muu maailma tähelepanu tähtestanud. Doolimata lõpmatutest pilgetest ja ifegi etteheidetest mitme aastajaja keitwusel on need riided siiski alataja arenenud, loomulikest kunstilisest, ilufamaist inetumais ja ümberpööratud, üle elades mitmesuguseid ajajärke.

Ürgajal troopita naised käisid täiesti paljastena. Ruid tung iludusele, mis inimese enese teadmata tema hinges idu ajab, kippus efile, ning naised hakkasid oma wõlmuse päale rõhku panema, ehtisid enib, kaunistasid oma teha mitmesuguste joonistustega, wärvimisid end igasugu wärvidega, tegid oma nahasse ifegi arme ja wärvimisid need fagedasti kirjutaj. Etimefed kunstifised ehted, mis naised tarwitufele wõtsid, olid robutõrtest ja loomanahtabest walmistatud wõdd, millele fagedasti kõl-fugu asjatest, näit. puulest, konnatarpe, lilli ja beinatute külge riputati. Teine aste selles arengus awalbus koetud riiete kandmises. Riide tüdid seoti lihtfalt wõd wähele, nii et nad põlle näol test-paigast tuni põlmedeni langesid. Kaelas kanti famal ajal pärib, mis küll waeuast meieaegsetele pärlitele oma mõiste poolest wastawad: need olid lihtfalt konnatarbifeste, puutüfifeste eht lüutüfifeste read, ilma mingifugufe walituta üksteife järele lülitud, mis nende kaela, otsa, käsiwarred ja jalarand-meid ehtisid. Suba sel ajal meeldis naisele oma pääd ja rinda lilledega ehtida. Ürgaja naiseb, nii armaw ajalugu, ehtisid end troopikamail ainult foomif meeldida, nägufaina näida, tuid ei mingil juhumišel häbi, wõi üibse tarwidufe tundest. Ruid asjaolu muutus, kui rahwaste liitumine põhja-poolle algas ja kliima muutumine ennast tunda andis. Kuigi endibei põllesarnasest riidetüffe piten-dati, rippufid nad siiski weel wabalt jalgade ümber ega wõinud selle tõttu muidugi külma wastu küllalt kaitset anda, sest nad jätsid la käsiwarred, rinna ja selja paljaks. Nafatafse walmistama riideid, mis tiheldalt ihu ligidale hoiawad, kuna nad oma kanged külla ja tuule eest warjama peawad. Kergete lilled, riiete afemel tulewad tarwitufele tugewad, fagedasti pilliroo koega tangad, looma-nahad, mis ofawasti teha torralikult katwais riie-tes õmmelbatse niitwiisi tektfid lähifised nait-

kasufad — piffade warulate ja wõõga — põhja rahwail, mida weel praegugi eestimood, grõbni-maalafed, laplafed ja teifed kannawad. Nja jootful, mida enam idunapoolfed rahwad põhjale lähenefid ja põhjapoolfed isunale — feba enam muutufid riided. Naised awaldamad üibse kalduwust riiete juures ilu taga ajada, kuna mehed oma taktets praftiifed, oma elu- ja tõdtingimustele wastawad riided wai-wad. Nii siis ongi tektinud igal rahwal — si-mas pidades tema geograafilist asupaista (kliima, loodus), tema töö- ja muid elatistingimusi ning kunstimaitset — oma nõndanim. rahwarie.

Nagu teada, oli egyptlastel ligi nelituhat aastat domineeriwaks taktets kolme nurgeline põll, mida lihtrahwas kui la kõrgemast soost elanikud ühtlafest kandfid. Sellest kujunes aja jootful ife-fugune naiste riie: pilt, file färt, mis dla päale kinnitatud ja mõnitord täistega warustatud. Pääs tanti joonelist eht lilelist rätii-mütti, ainult walitse-jate päälatted tehti suuremad ja keerulisemad.

Präili naiste riideid olid pifad, põlmede kohalt kinni täidetud püfid — nagu neid praegugi ama-joone kujutawail piltidel näha wõime — waru-tega jalt ja fingad. See riie püfis lähemat aega: tema afemel wõeti tarwitufele lähile, pooleldi wäija-ldigatud täistega wõitene, kuna püfid pifaks file-daks tuuets kujunefid. Ruid la selle ülitonna juures oli ajajootful muutufed, nii ndeme piltides Griigi naist pifaks, wõitides langewas rüüs, mis käsiwarred ja kaela paljaks jätab, ning ainult diade pääl sõleleste abil kinnitatud. Niifama tektis la Greeka naiste riie, mida weel tänapäew ektstu-lifets ja terwishoidlifets naiste riideid peetatfe. Nimelt tarwitati taktets piffa, nefjanargelift riie, mis tolm forda pitem kui lai; õlgade poolst kinni-tati see sõlelesteiga nimelt nii, et parem pool täiesti lahti jäi, kuna pahemal pool ainult käsiwarre joots awaus oli; parempoolne hõlm wiifati wabalt üle dla, mis fäält pehmetes wõitides alla langes ja nii Greeka naise toredad, fighet fuju togu oma ilus paista lastis. Jalas kanti fandaale, talbu, mis rihamadega fäärt külge kinnitati. Suurt hoolt ja ofawust nõudis oma kanbaja poolt la felleaagne frifuur, mis wäifeste leerbalfadadena ottaefifele langes, kuna kullasse raste, piltist sõlm seoti, mida metall wõrud, diadeemid, pärliread, paelad j. m. ehtisid. Pääle selle tarwitafid Greeka naised weel igasugu hinnalifi ehteid, mis nende naise ilu ja fharmi suurel määral tõksid: olid ülbifelt tuntud ja laialt tarwitufel kõrgema klassi naise juures kul- ja hõbedwõdd, rinnandelad, käendrud, kalli-fiwidega kaunistatud kõrwarõngad ja toredad sõrmufed.

Rooma naiste riided farnanesid ülbifelt suurel määral Greeka naiste omadele. Päälmise pifa ja tektkohalt wõõga loomale tõmmatud tuunifa all kandfid naised weel walget warulate riie, mis praeguafaja färgile wastab. — Üibse ei hoolitsenud selle aja Rooma naised oma toaleti eest fugugi wõhem kui feba praegufelgi ajal teptatfe, nõnda et nad fagedasti oma-aja kirjaniktude ja teiste

poolt uhtuse tagaajamise ja ehtimise-himu pärast pille alla sattusid. Iskäraniis lugu vidadid nad tallistivideid ja pärliteid. Esitusele minnes laitesid orjad juurtfugu naist kirjude päemavarjudega põietamate päilese kiirte eest, kuna nad jaanatinnu sulist ja muude toredate lehvitatajatega ise toleteerivaid liigutusi tegid.

Väzanti valitsuse aegu jagunes Rooma riide mood kahte osja — lääne ja ida, kusjuures esimene neist wanad Rooma traditsioonid säilis¹⁾, kuna teine ida-maist pärines, kus ta rohkearvuliste sõjatalitluse ajal ammutati. Pehmete villaste riiete asemele astus patš siid, — aluspihit varustati piftade rippumate varulatega ja õmmeldi riitlaltit wälja, kuna päalmist ofa nõbbistatut hatati landma. Ka juutsefandmises tuli muudatus: palmittuse, mida wabalt üle tõrwdade rippuda lasti ehl tõwasti ümber paa mädfiti, pimiti piftad pärlite read wõi wärwilisef ja kirjud siidipaelad. Rõgu endine naife ilu ja õrnus tabus selle rasteapärase ja kirju loorma all täiestä ja andis talle mingi wuise ja maitepuuduse ilme. Rael ja käsiwarred olid laetud, ent ristanud nende ümber oli ültrohkesti, nii et fee pea laiaide põlledena mõdda käsiwarfi ja rinnaeifist alla langes.

Lääne-Euroopa naifed kandfid rahwaste rändamise aegu linafeid, ilma warulateta riideid, mida purpurpunased paelalefed launistafid ja mis rinna alamife ofa täiestä tatmatufis järfid. Salas olid samuti jandaalid. Il aastafajal p. Kr. läheb färt juba üldiselt moodi, naistel oli ta pääasjaliktul walgeft, igatahes aga heleda-wärwilisef riideft, lüpfefte, mõniford ta piftade warulatega. Särgi pääl tanti tuunitat, samuti warulatega, wõbga ja rohlete wäljaõmmelustega. Warulad olid wäga mitmesugused — lüpfefed, piftad, kuljufefarnafed, kiftad ja sellejuures täefefalt nõõpibega kinnitatamad. Naifed kandfid kirjuid rätte, neiid lahtifeid juutfeid, kusjuures nad neid harwa paelalefega tergeft loomale sfidufid wõi wäifefe mütfifefega lagipääl latfid; ehti samuti laela, käsiwarfi ja rinda mitmesugufte hinnaliste asjalefega, mida mehed suurepärafelt mitmesugufteft metallideft (pronk), kristallideft, meremäufist ja muust walmistafid. Samuti olid tarwitufel futad, kingad, püffid, kindad j. n. e. Ei puudunud ifegi kotifene tarbeasjalefte jaoks — fee rippus wõõ wäpelt filje päälle.

Reftajal, kui naife ilu rüütelliktul jumalitati — ei olnud naifed selle warjamifega enam nii agarad: riideid õmmeldi niifugufed, mis hästi leha ligi hoifid ja nii õrnu woltüime näha latfid. Kuub oli troogeline ehl wolditud ja langes jalgu warjates maani. Linafed ehl siidi warulad latusufid ainult küünaspääni ja feoti lihtfalt õrnawärwiliste siidipaelaleftega käsiwarre filge, et neid igatahes terge oleks uute, wuhaste wastu wähetada. Wõõ muutub fel ajal enam ilu- kui tarbeasjaks, ta on fage-dasti pärliteft, ta kuld ja hõbe litriteft. Pidulikel juhufel tantatfe fuurt siidi fhleifi riitlaltitluse tuld-

ja hõberilandustega. Datataffe eriti fuurt rõphu panema juutelaunistufte pääle — moodi lähewad igafugu metalliwõrgud, pärtantufef j. m. Ilmse domineerib fel ajal Lääne-Euroopas ehetena mädawalt kuld, hõbe ja pärlid — tunni äärmife maitefufeni.

Ilusam ja fuurfugufem oli samal ajal riide-mood Itaalias. Siin walitses lihtne, maitefritas ja pehmete woltides allalangew riid, härilikult lallis, raste siid suurepärafes sulamais rõwades, mis alati harmooniifelt walitub. Juutfeid ehti metall paelaleftega ja pärliridadega. Ehti samuti läfi, laela ja rinda toguni jalgu, ent niifugust pillawuft kulla ja hõbedaga nagu Prantfufmaal polnud laugeltki olemas. Samuti oli fin efimeft torda tarwitufel tasterüt, mille ülesleibjais itaalfalt peetatfe.

16. aastafajal lähewad Saffamaal lüheläsef riided, rohkesti puhwitut, moodi. Talunafed kannawad omi tõrte toguni waid põlmest faadid. Tuleb üldiselt tarwitufele põll ja laelus, mis hiljem Inglismaal mitmeskümmes wariatfioonis efineb. Saffa mood laguneb laiali pea togu L-Euroopas ja püfib lauemat aega, kunni Hispaanias uus mooduallitaf teema läheb ja Euroopa omatord üle ufutab: pift, kiftaste efimurtadega, hästi kinninõõritatume pihit, heledamad piftad tuued, — laiad, lüpfefed puhwitut warulad ja fägaw laelawäljalõige ehl kõrged laelufed. Lai, lohmakas ting tabus, afemele tuli wäite, terawanialine ja kõrgete fontfabe ting, wärwilisef ja lülfelised siidifutad, mis põlwe kohal toredate siidipaeltega kinnitatus. Pääs tanti tatufe farnafef tanufid laparate fuletutidbega.

Prantfufmaale ei meelbinud Hispaania maafiiwne riietamine. Lõpmatuid tordi katfus ta togu L-Euroopat Hispaania mõjufi wabastada, omalt poolt übt ja teift afemele patkufes. Rombineeriti igafugu moodide võimalufi, mis Maria Antoinetti walitsufe ajal mõniford igafugufest ilu ja tõblufe piitrist üle latfid. Ent suuremaid tagajärgi moodiilmas ei faawatutud juba ainult nende rastele aegade tõttu, mis Prantfufmaal nii hästi Napoleoni walitsufe kui la rewolutfiooni aastail üle tuli elada, mil ifegi walitsuf omal moodide asjus arwas õigufe olewat sõnakefe laefa rääkida. — Sellewastu faab mooduilmas 18. aastafaja lõpu-poolle toonandwaks — praegu efimeft torda oma ajaloo — Inglismaa. Robe anglaise kinnife talfega, nõbbistatud palittuga, fhaboo ja laelafide-mega — kõrge Englifje tanu rippumate paeltega faab täieliku kodaniku õigufe. Rewolutfiooni lõpul omab walge wärw efimefe koha. Tanti lüpfefid pihituf, puuberdati juutfeid ja tanti lülfepärgi. 90.-datel aastatel fai heogu jällegi wanem mood, mis ofalt Prantfufmaalt omandatus: tanti walgeid, pehmeid maaniulatuwaid riideid, teftkohalt maitefritaste nõõribega ehl paeltega loomale tõmmatud ja fägawa laela wäljalõidega. Aluspefu ei tantud — pääle trittoo, mis tergeft õhufestef siidi, willa-fefist ehl linafefist riideift läbi paistis. Tarwitati punafeid, pruune, walgeid ja musti parutaid tore-

dade lohkibega, puuderdati marmor-walgels ja tarwitati muud lüu täiendawaid abinõusid. Sel ajal läheb uuesti moodi juba wana! ajal tarwitusel olnud ridiküül — kaelotiitene toalett-asjade jaoks.

Kui poliitilised tormid Prantsusmaalt enam-wähem möödunud olid, pääsis Pariis moodu-maailmas jällegi juhtimale kohale, kus ta veel tänapäewgi püsib. Pärast Napoleoni walitsust tuli riides suur muudatus, nad tehti üldiselt lahedamad ja kummi jalatannani ulatavad. Püsimä jäädav aga lahara tuue juure kinninepihit ja puhwlaised. Kapelepoole kammitud juuised langedaw meelde-lohtabel ilusate raskete lohkibena lõrwadele, kuna kullasse maitserikas pitsit sõlm pödratasse. Lõtte warjab lilleküllane kübar sõljumate siidipaelastega.

19. aastaja lõpul saab jälle eluõimuliseks krinoliin, mis waremini mitmejagustes teisen-dites esinenud — kuid ainult läpikõrgel ajal: tema iga lõppes Prantsuse teise keisririigi omaga täielikult. Tema jäänusena olid tarwitusel waid mõne aja n. n. turniirid. — Sellest ajast on moodid mitme-kõrgelt ja praegusajale enamwähem tutawal wiisil oma rada edasi läinud. On arenenud maitse, wärwidest ja wormidest arusaamine, kuid on las-wanud la nõudmised, mis moodidele omastord ette-tirijusti teewad, Rii näit. ei esinda praegusaja naine enam seda möödunud aastajade rahulist, muretu naist, kes kõigist välisilma liitumistest ja wõpukustest puutumata elas oma buduuaris toa-letile ja kõigile temaga ühendusolewale. Ta on mehega seitsimehelikkuseni, koguni konturentsiini jõud-nud, iseseiswale toimimise ja mõtlewaks isiksuseks arenenud, ja sellepärast hakkab ta arusaadawalt enesele osjama riidet, mis tema tödtingimustele, koguni tema iseloomule — kõigist moodudest möö-dudes — ja maitsele wastaks, wäljendades nagu mingi terwitu osana seda, mis tema tõi-djale omapärane.

-r.

Rodumaalt.

Eartu Naiseltsist.

25. okt. oli Eartu Naiseltsis pidulik liigete õhtu, kus meie tähtsamad ja wanemad naiskõlased Miina Hermann, Anna Haawa ja Aino Kallas seltsi auiliigeteks waliti. Naiseltsi nimel terwitas auwõõraid ja ulatas lillekimbu preili Marie Reinman, mille päale auiliimed sooje tänu-sõnu ütlesid.

Preili Miina Hermann lubas Eesti naistele hünni luua, kui preili Haawa wõi pr. Kallas sõnad luuletawad.

Preili Haawa lubas sõnad luuletada, kui kunagi sarnane meeleolu waldab.

Proua Kallas toonitas, et tema ikka kindlamini ja kindlamini äratundmisele tuleb, et ta selle eest, mis temas on ja mida ta oma elus loida on saat-nud, ainult Eesti-le tänu wõlgneb. Igawesti Eesti tüle on teda sidunud ühised läbielamised.

Oma ringreisul on ta märganud, et Eesti palju rohkem on ebenenud, kui ta eodata olesks julenud. Iseäranis wõib ta seda tēnēdada Eesti naistele tobra. Igal pool, kus ta peatas, leidis ees naisorganisatsiooni, kes oma sihtis Eesti naiste waimilise tasapinna tõstmise on saäbinud. Pr. Kal-las arwab, et Eesti naine wāga kiiresti arene-da wõib, sest Eesti naisliikumine on noor ja wāsta-mata õiguste wõitlustest ja libedustest, mis wane-matel kultuurmaade naisliikumise pääle talistawat mõju awalbab.

Wäljamaalt.

Raisliikumisest Egiptuses.

Egiptuses on lauemat aega W. E. E. U. (All-e-ilmline Raiside Kristiit Karstusliit) Inglise kõne-late haru Miss Anna Thompsoni juhatusel töotanud, kus paljud misjonärid igaalpool ja eriti koolides on aktiivselt karstustööd teinud. Näüd on aeg kätte jõudnud, kus naised on ärganud suurele altoholiwastasele liitumisele, mille häädest tagajär-gedest praegune W. E. E. U. president Egiptuses, Miss C. M. Buchanan Kairost kirjutab:

"Oleme wāga rõõmsad karstusliitumise edu üle Egiptuses. Eriti rõõmustab meid ligi 7000 allkirjaga naiste sellekohane palwewiri, mis päämi-nistri poolt lahkesti wastu wõeti, mille pääle kōpe kätt anti, et uusi altoholi patente eht lubasid enam wälja ei anta ja ühtlasi ka töötati, et juba esimelē parlamentis istumisel naiste palwe harutusele wōe-tatse. Ka Moslemi kõrgematest ringidest tunnenud asjale soojalt kaasa ja on ühinēnud energiliseks wõitluseks. Runingliitu perekonna liige — printss Mehammed Ali ei austanud tufset meie suurest koosolekust 23. mail mitte ainult oma osawõtuga, waid pidas fāäl ka õige sooja kõne. Seltsi saat-konna, kes teda selle eest isiklikult tänama läks, wõttis tema oma palees lahkesti wastu ja ütles, et tema wāga kaasa aitab eesolewa teelusēaduse wõitluse läbiwiimiseks Egiptuses."

Toimetusele saadetud kirjandus.

Friedrich von Schilleri Wilhelm Tell, tõlkinud ja kirjastanud Anna Haawa.

Wāga paljud ei saanud keeleõskamatuse tõttu lugeba Schilleri kuulsat 1808 Wilhelm Tell. Näüd on meie wanem luuletaja Anna Haawa selle tõlkinud ja kõigile täitesaadamaks teinud. Loodame, et see raamat üheltsi laualt ei puudu.

Rirjawastused.

M. R. — Teie 1883 ei saa kohjuts tarwitada.

Septembri ja oktoobri kuu lehes wiibisid Eartu trükitööliste streiki tõttu, mida siin lahkesti waban-dada palume.

KÄSITÖÖLEHT.

Tegew toimetaja **Marie Reiman.**

Reisnähtuste kirjeldus.

Eartu Naiseltsi tudumise kursuste juhataja **Eda Sarat'i** poolt.

Berliinis, Saksamaa suurem tudumise kool terwes ilmas — (die höhere Fachschule für Textil- und Bekleidungs Industrie) oli eriti huvitaw oma mitmetülguse poolest. Mulle, waba pealtkuulajana, andsid mõned päewad võimaluse asutust põhjalikumalt tundma õppida.

Koolil on oma tooresainete tagawarad, millest kooli juures olemates töötubades kooli

Tähtsad olid veel kooli juures antawad lähteteseajalised tudumise õpetuse õhtukursused, oma selge ja praktilise eeslawaga, tööliskitele.

Helweettias riigi õpetustutes ei saanud, suwe wäheaja pärast. Päädsin siin eriti töötubade ja nende tööriistadega tutvuneda. Tööristsad saksasüsteemi, aga paljude muudatustega, mis töötajale wäga kasulitub, tõi kiire edenemise mõttes. Siin oli näha, kui hästi õskufega ja osawusega Helweettia kangur oma tööriistu walitses. Selleks on nähtawasti sealised kufelkoolid laasa aidanud, et tööriistade äärlasjaliste osade õpetus hea on.

Eartu Naiseltsi õpilaste tööde näituses osakond.

jaoks materjal valmistatatakse. Puuwilla, lina ja willa, ka siidi käsitati nii palju et õpilasele selget arusaamist anda wiimase tarwitusele wõtmisest. Sellega on võimalus antud õpilastele õppida tooresaine õpetust praktiliselt ja wiimase käsitust oskumaterjalina. Koolil on ka oma wärvikoda, kus taime wärvimine ja keemiliste wärvidega wärvimine võimalik.

Oma pesu ja pleekimise sissejääbed.

Siis I tudumise klassi käsitelgede mitmetülgsete süsteemidega ja II klassi mehaaniliste, suurtööstuse näol masinatelgedega.

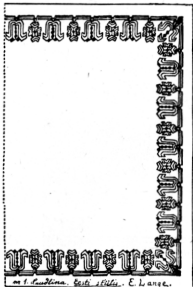
Nii wõiwad õpilased, kaheaastase õpeaja järele, kas tudumise õpetaja koolides eht suuremates mehaanilistes töölodades tööjuhatajateks olla.

Rahwuslike käsitöö turu agjus sain selge ülewaaete, kui rastesse olukorda käsitöödegiwad wõiwad sattuda, kui nad suurtalupidestele läelused on sunnitud olema; sest et riit, omawalitusselised ega seltskondlised asutused siin abiks olnud ei ole. Selle tagajärjel on nüüd wälisööde sissewedu hoos ja oma tööstustajad kannatawad tööpuuduse all.

Ungaris leidfin seda ees, tuhu poole eriti Eartu naiselste koolid katsumad püüda. See on tööde rahwuslike iseloomu kindlustamine ja seda juba kooli käsitööga algab. Selle kõige tagajärjel on Ungari koduläpiköö turu korraldus üks õnnelikumatest kui mujal, mis pita wifa tõe järele lätte on saadud, seltskondlike ühisuste ettewõtetel riitlike toetusega.

Rändamad kursused õpetajatele ja ka rahvale aitamad eelmisele laasa.

Rootsi, Göteborgis oli võimalus Rootsi rahvastöö ajalugu jälgida ja seda, kuidas Rootsi kodustööd nii kunsti väärtuslikele töödele on jõudnud. Tehnika ja tööstustad pea samad kui meil tarvitusel olemad, kuid maitse arenemises ja puhtast läbi viidud materjali töttusäädmises asja otstarvet seal juures silmas pidades, on meil nendest palju õppida. Näitustel demonstreeritud koolide käsitööklasside eeskiru ja nende töid nähes tundus, kui piinliku ettevaatusega, ainult lihtsaid väikseid töid läbi minnes, igawatest, asjata aegaviitvatest ülesannetest mööda on saanud kuid siiski mitmekülgset. Rahjuts ei saanud ma tödwaheaja tõttu kufagile

Nr. 1. Laublina. Eesti piilis. E. Lange.
Artrjedus nr. 1.

kooli. Tähenamata ei võdi ka jätta, kui suurt mõju käsitööostaja peale võib avaldada Göteborgi suurejooneline ja mitmekülgset huvitav tödustööd osakond. Mitte vähem tähtis ei ole käsitööõpetajale Stockholmis „Nordisches Museum“, kus etnograafilise osakond võib palju riiastada tööst aruajaja oskust.

Stockholmis 10 päevase töd järele Norra muuseumis selgus minule pea, kui võrd lähedal praegused moodid Rootsi ja Norra töd sillele vanale rikkusele on?

Niisama huvitavad olid Münchenis, Leipzgis, Bernis ja Budapestis muuseumid, muidugi minule eeskätt nende käsitööosakonnad ja ajutised näitused, kuju juhustlikult sattusin.

Kokku võttes julgen nende väljamaalt saavutatud muljete najal järgmistest küsimustest peale tähelepanu juhtida. —

Kas ei oleks tähtis ka meie kutseskoole juurde

1) Tooresainete õpetust järjekindlalt võtta.

2) Wärmimise õpetust ühes taimse ja leemiliste wärmidega, materjali puhastamise ja pleekimise õpetusega Berliini Webeschule eeskujul.

3) Siis enam tööstustade tundmaõppimist käsitada ästikasjaliselt. (Selvestia eeskujul).

4) Et igal näitustel kooli klassil vähemalt ühes masinatsel käsitelgebe kõrval oleksid — (see on fatja kästeemi), mis igal pool tuttavad, (Rootsis, Soomes ja Ungaris) — ainult meil vähe tuntakse.

Eeskätt nendes koolides, kus õpetajaid ette valmistatakse.

5) Edasi: käsitöö õpetajatele suvekursused korraldada: loomjoonistamises ja rahva motiivide käsitamises — ühes rahva tehnikate tutvustamisega nais- kui meeskäsitöö õpetajatele. — (viimane ettepanek minu poolt võeti viimasel käsitööõpetajate kongressil vastu).

6) Tarvilik oleks äeriline käsitööinstruktor ametisse kutsuda haridusministeeriumi juurde, kes mitte ästi kooli käsitöö üle ei waltva, vaid niisama üldise tödustööd hea täekäigu eest poolitaks. —

Käsitööinstruktori lähemate ülesannete üle ja viimase tohust töd kooli- nii ka tödustööd subtes palusin Stockholmis Eesti saadikut Rootsi sellekohastest asutustest lausuda minule saatmisest, mida tohe walmis olen ministeeriumile edasi andma, kui lätte saan. Nagu Göteborgis asjale lähedal seisjate poolt seletuse järele järeldada, võiks seda korralduse wiisi ka meil eht tarvitada.

N. B. Olen elati walmis ästikasjaliselt veel mõne küsimuse toht seletust andma. —

E. G.

Nr 1. Laublina.

Muster laublina tarwis on muustriku peal, sinna on joonistatud äst nark. Seda muustri laub leada igas soovitud suuruses laublina, ka linatule ümberringi oleks ta dige tohane. Muster on Eesti muistse kirja järgi toltuseatud ja tikkida tuleks teha punase, sinise ja kollaga. Muustriku peal on iga ästiku kuju juures märgitud, misfuguste wärmidega neid tarwis tikkida.

Vinale tehakse töde pealt lai pilupalistud ümberringi ja jäljestasse muster tarvilikele kõrgusele. Tikkimismaterjal tuleb walida põhiriide järele, wilaase peale võib tikkida willaste eht siidilõngadega, linase riide juure tuleb võtta linaseid niite.

Nr 2. Ranga kiri

läbitwillase waiba jaoks, eht walge päewateki jaoks. Willane lõng peab torrutatud olema. Lõimeks punane ja toeks must. Suga nii tihe kui ähe cm. wabel 5 pinnu wabel on — siis äst lõng pinnu wabele. Kui walgets päewatekiis kutsuda,

fiis walge lõim nr. 24 kääriba ja lats lõnga ühest niie silmast läbi panna. Koels pleekimata linane lõng, lats lõnga ühe pooli peale poolitult.

Nr. 2-a. Pitsiriide kiri mõõbli riidets.

Õdimelõ linane kollane lõim ja põhja koels must linane, tuma mustri koels roheline linane. Peab aga nii tihedas soas kui võimalik püüdma tuduba, et riie tihed ja wastupidam saaks. —

Nr. 2 on kiri Nr. 2-b riidepanet, lõitmine — tallamine riidepanetu järjekorras.

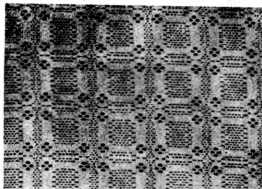
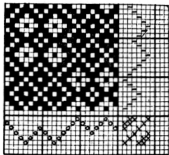
Nr. 3, 4. Raks kleiti.

Kleit nr. 3 võiks teha walgest, mustast eht ka hallitas sinisest lergest riidest; ta lõigatakse ühes

Kleidil on pitad kitsad sissepandud warulad, laela-wäljalõige on ümmargune ja kleit läib üle pea selga. Kleidile on moodne sibiiga wooderdatud pilt seljalaelus taga laela wäljalõike äärelle kinnitud; pita sihwata naiste juures näeb farnane laelus väga tore wälja. Kurbel eht ka moodne karakull titandus kaunistab laeluse äärt ja puusade kohal kleidi ülemise osa äärt.

Nr. 5, 6. Raks mantlit.

Mantel nr. 5 on moodast pehmeist kirjust riidest, tal on sirged jooned ja awar lõige. Rinnis on ees õiges joones läbinõõbitult, warulad on sissepandud, laiad ühes kitsa ofaga lõigatud, all käänisel on nõõpidega kaunistud. Üle õla ette ja

Nr. 2 ja 2-a. Rangakiri läbitõikase waiba jaoks ja pitsiriide kiri mõõbliriidets.
Kirjeidus nr. 2 ja 2-a.

tütis ümmarguse laelawäljalõike ja süpiste warulatega. Raunistuselt on kleidil mustad eht ka terashelmed lerge nurga wiisi üks teise alla õmmeldult, titandus alustab rinna all ja läheb seelitu ofa peale, kus juures muster suureneb ja wiimase rea alla kinnitakse lats kleidi riidest, eht ka gaasist pliidsee eht woliti seatud lahtine kaunistusofa. Reed kaunistusribad on kahelt realt ees ja ka taga seelitu ofa peal. Kleidiriidest wähe tõmmatud wõd wõtab kleidi wähe allapoole lehtlohta kottu.

Kleit on kohane pidulikele noorte neidudele.

Kleit nr. 4 tehtagu lats tumedast sametist eht paksemast willasest riidest. Ta on kahes tütis lõigatud, ülemine ofa ulatab kuni puusadeni, ta on wähe teha järgi lõigatud ja kleidi alumine ofa on ümberringi wähe kroogitud tema külge kinnitud.

taga läheb õmblus, külgepeal on eraldi tütid, tustud on peale tepitud.

Raelus on kõrge ja otsetüüsti, ta hoiab ennast ka wähe lahtiselt ümber laela. Mantlile tuleks kuni puusadeni soe wooder ja wähe puuwilla alla panna, siis on temaga ka talwel kohaneda kõnida.

Mantel nr. 6 tehtakse tume rohelistest paksum willasest riidest, tema tarwis on lõited lõikelehe peal. Raunistuselt on mantli pruun nahk, laeluseks ja warula päalisteks. Raelus on kõrgele üles kinni tõstetaw. Mantli lõige on lihtne file, kinnis on wähe wiltu pahema külje peal; ees ja taga on ta file, külgepeal aga kitsa süpiste wõd alla kottu wõetud, mida suurend nõõbid kaunistawad, selg on samasugune kui esiosa.

Mantel on kaunis pikk, nagu neid näid tarvitatakse; temale pandagu talvets woodri wähele kuni puusadeni wäheriide wähele pandult puuwillu alla, siis saab teda sügisel ja ka talwel tarwitada. Kübar wõi mütsile tehtagu ka mantli riidast pruuni kaunistusega.

laiad warulad, mis pita, kitta kätsete alla kottu on wõetud.

Ette on kleidile walgest riidest osa wähele pandud, ta on älewalt kuni alla nõõpidega kaunistatud, laelamäljaldige on neljanurgeline ja tema äärel on walge kitsam laelus. Pähema rinna peal on

Nr. 3, 4. Rats kleiti. Kirjelbus nr. 3 ja 4.

Nr. 5, 6. Rats mantlit. Kirjelbus nr. 5 ja 6.
Eõised nr. 6 mantli tarwis lõitelesel.

Nr. 7, 8. Plita kleit ja noore neiu pidukleit.

Plita kleit nr. 7 wõiks teha kelmisest sinisest eht ka tumedamast punasest riidest, kaunistuseks on tal must sameti pael wõõks ja walge laelus ja efitütt. Kleit lõigatakse ühes tükis ka pilad,

musta siidiga ümmargune mustrite tikitud. Kleit on puujabe kohal labe musta sameti paela alla kottu wõetud, pandlatesed kaunistawad neid.

Pidukleit nr. 8 on tergest heledast ühewärwilisest riidest, teda wõib soowi järgi lõigata ka

ühes tükis, külge peal kottuvõttes, ehl ka lahus bluusi osa ja kroogitud seelikutosa. Kleidil on lihtne lõige, ta lõigatakse pikema blabega ilma warutateta ja kaelaväljalõige on nii avar, et kleit üle pea selga läheb. Külge peal on kleit tõmmatud, tähtis on, et wõlbid ilusasti on seatud. Kaunistuselts on kleidil parema äla peal rooside tugu ja niisama parema külje peal puusa kohal, neid ühendavad

Nr. 7, 8. Pliita kleit ja noore neiu pidukleit.
Kirjeldus nr. 7 ja 8.

kitsad sameti wõi siidipaelad ja lähevad üle seeliku osa pita otsadena alla.

Walge kleidi juure wõib wõtta igat wärwi diši ja sama wärwi paela, hele sinise riide juure wõiks wõtta roosa roosid ja must ehl hele sinine pael, hele pruuni juure läbeks hästi wana roosa ja wähe tumedamad paelad. See on ilus pidukleit noorte neidudele.

Nr. 9, 10. Tütarlaste kleidid.

Kleidile nr. 9 on punasest willasest riidest, ta on koolikleidiks kohane; ülemine osa lõigatakse ühes tükis tuni puusadeni ja tema külge kroogitakse kleidi alumine osa. Rinna peal on kinnise süseldõige, mis ülemal paelasõlmusete laudu on kinni seatud. Warutad on süsle pandud poolpitab, laiema ja warutaaugu õmblus on läbitepitub,

Nr. 9, 10. Tütarlaste kleidid. Kirjeldus nr. 9 ja 10.

niisama on ka kaelaväljalõike äär läbitepitub. Kleidile pihituosal on ees ja taga teppelolmurgad õmbluse äärelt algades terawa otsaga üles poole. Ka seeliku osa peal all äärel on tepperead; teppida tuleb musta jämedama siidiga, ehl ka teppepaelaga. Selle lihtsa kleidile on need tepped ilusaks kaunistuselts.

Kleidile nr. 10 teptagu kestmisest sinisest willasest riidest ja kaunistuselts on temal kas must

eht punane futasshipaela titandus. Kleidile idigataste ühes tükis ja ta poolpikad laiemad varulad, laela ümber ees ja taga kroogitakse kleiti wähe ja finnitakse laelus külge, ta on eest ja tagant kitsas, kiade peal aga lai, waruta peale rippuw ja titanduse nelinurgaga kaunistatud, sarnane paela titanduse muster on ka ümberringi kleidil rinna kohal kaks kolmnurka ühendawate joontega ja samasuguselt selja peal ja kleidi alumisel osal all ümberringi wähetades kolmnurgad dige ühendawa joontega.

nist, eht lestmisest hallitas sinisest willasest riidest. Ümber laela ja dia peale läheb kitsas file osa, mille külge ehitust wähe kroogitud on finnitatud, selg on file, warulad on pikad alla kitsaks minewad. Bluuži kinnis on selja peal warjatult, nõõbid kaunistawad äärt. All on bluuž laiema wõõ alla toltu wõetud, kaunistuselt on tal külgede peal ekrää wärviline wahepits eht wärviline siidititandus. Samane kaunistus wõi titandus on ta bluužil rinna ees kolmest realt.

Nr. 11, 12, 13. Kolm bluuži. Riidelus nr. 11, 12 ja 13. Bluuži nr. 13 idige on lõikese peal.

Laiem wõõ on kleidiriidest ümmarguse pandlaga ees kinniseks; kleidite hoitatse lehtkohal wõõga toltu.

Nr. 11, 12, 13. Kolm bluuži.

Bluuž nr. 11 tehtagu kas läre punasest eht walgest siidist eht willamuskliinist, kaunistuselt on tal pilutesed ja plissee. Bluuži ülemine osa on file, tema külge kinnitatakse pilu abil alumine plisseeritud osa ja pandakse ka pilu abil laiad, pikad warulad sisse. Bluuž on pikk, ta ulatab üle puusade ja teda wõtab kitsas wõõ wähe loomale. Raelus ulatab sügawale alla, tagant on ta kõrge ja alla läheb ta dige kitsaks.

Bluuž nr. 12 wõiks teha kas punakas pruun-

Bluuž nr. 13 juure on lõiked lõikese peal, ta on rooste pruunist willasest riidest ja kui wõimalik tritooriidest, teda tantatse feelit peal. Lõige on lihtne file, ainult külgede peal on ta kirju titandusega kaunistatud nelinurga alla toltu wõetud. Warulad on sissepandud pikad ja all terawa läti-sega kaunistatud, osa warulat lahti jättes, lätise peal on ta terve titandus, niisama ka rinna peal. Raelawäljalõige on ümmargune ees wäitse sisselõikete-ga. Soowi järgi wõib külje peal nelinurga külge kinnitada bluuži wärwi siidilõngast narmastutti.

Nr. 14, 15. Raks feelit.

Seelik nr. 14 wõetagu musta patjemat wil-last riidet, ta lõigatakse muidu harilik file, alt wähe

laiem ja wõetakse wähe kroogitud kitsa wõõ alla ülemal kottu; külgede peal on pealetõpitud osad, alt lai pealepoole terawats ja kitsaks minew, teraw ots pööratakse puusa kohal tagasi, jäetakse lahti ja pandakse taht sisse. Seeliktu kinnis on kas taga eht ees, kuhu õmblust õmeldakse teha. On riie aga kitsam ja tuleb mitu õmblust teha, siis olgu kinnis külge peal. Seeliktu juures wõib igasugu bluuft anda.

Nr. 14, 15. Kaks seelikut. Kirjeldus nr. 14 ja 15.

Seelik nr. 15 wõiks wõtta tume sinist willast kodutoetud labast riie. Efitütt ja selg on päris siledad, puusade kohal ülemine osa niisama, alumine aga on fügenawatesse woltidesse seatud, tessele üks-teisele wastuminewad. Efitütt ja seljaosa on küljetüti külge laia läbitepitud woldiga kinnitatud, sileda küljeosa kohal kaunistawad neid suuremad nõõbid.

Kitsas wõõ latab seeliktu ülemist äärt, mis pihikwõõ külge on kinnitatud. Kinnis on küljerwoldi ääre all warjatult.

Seesugust tumedat seelikut wõib igasugu bluu-fidega anda.

Seelikud kantakse nüüd kaunis pitad, nagu pildil näha.

Nr. 16. Ehtari lapse pidulikeit.

Walgest, roosast eht hele sinisest lergest willastest riidest tehtagu see lina pidulikeitse. Rinnaosa ja seljatükile on siledad ja nende külge kinnitatakse kleidi alumine plüseeitust osa, wõiks ka peened woldid sissepresida. Laiad wäpemitid lähewad külgede peal üle kleidi ees ja taga alla, bla peal on nad läpistestels warulatets seatud, läe all wähe kottuwõttes.

Nr. 16. Ehtari lapse pidulikeit. Kirjeldus nr. 16.

Kleiditese warjatud kinnis on selja peal, tal wõiks soowi järgi ka nii awar laelawäljalidige teha, et kleit lergestli üle pea selga läheb.

Nr. 17, 18. Kaks plüsa mantlit.

Mantel nr. 17 tehtagu kas plüshist eht sametist, kaunistufels on tal hele hall naht ümber laela ja waruka käänisteks. Efitütt ja selg on siledad, külge peal on puusade kohal sisseidige, mille wäpele alumine osa on wolti seatud, tahtud on sissepandud. Warulad on pitad laiemad, nad on sissepandud. Kinnis on ees tihedalt nõõbitud. Kaelus on kõrge, nahast. Mantlile tuleb üleni soe wooder ja puuwillad alla panna.

Mantel nr. 18 on pehmeist moodfakt heledast kirjust riidest. Raglanvarulad on laiad ja all pöödnatolise osaga launistatud, selg on file, alla hoiab ta laiemaks. Rinnis on ees valitse sambuga lehtkõlal, ta on läbinõõbitud, laelus on kõrge, külje peal lahtise, pikema osaga. Tästud on külje peal ülevaalt alla sisefoldigatud ja kitsa äärega taetud. Mantlil on üleni soe woodeer ja puumillad all, et pliiatabel talvel hea soe oleks.

Nr. 17, 18. Kaks pliiatabel mantlit.
Kirjeldus nr. 17 ja 18.

Nr. 19. Aluspihik.

Edised tema tarwis on lõikelehe peal. Ehitust lõigatakse ühes tüüsi, niisama ta selg; olapealsed õmmeldakse tollu ja kitsa pitfiksega tuleb lõit äärestada; ehitust tuleb all vähe krookida. Pildad otjad on tarvitada kinnifets.

Rõõgi osa.

Heeringa supp.

4 inimesele võtta 2 heeringat, hästi ära puhastada, 4—5 tüükist lõigata, (pead ei tohi panna, see annab halva maitse); lastakse paras jagu wett walada, leigeks teha, heeringas ja 2 supilusikat hertulot sisse panna ja paras jagu kartuli lõikeid juure lisada; tui supp walmis, wõib supil wähe tilli eht rohelist sibulat juure lisada, ta üks lusika täis hapu koort tõstab maitset.

Heeringa totletid.

3 heeringat õhtul lattu panna, paar korda wett wahetades. Siis liha luude pealt maha võtta, läbi lihamašina ajada 4—5 lehtmisi kartulit ühes läbi ajada. Üks peo täis riivitud saia, 1 muna, vähe sibulat, ja üks supilusika täis sulatud wõid, eht hapu koort juure segada. Segust totletid wormida ja raswa sees pruuniks küpsetada. Soolaga leedetud kartulid ja tui on, turgi salat juure anda.

Hertulo koogid.

Üks klaasi sulatatud margariini ja searaswa segi, 2 klaasi suhkrut, 2 muna, 4—5 klaasi hertulot. Munad ja suhkur häste wahule segada, siis sulatatud margariin hertuloga pitkamisi hulla segada. Ka wõib 3—4 tilli mandliõli juure lisada. Rõit hästi segamine segada, vool tundi seista lasta, siis jahuga riputatud saia panni peale teelusikaga kuhjalehed panna, ja lehtmises abjus hele pruuniks küpsetada; tulewad väga maitsewad koogid.

E. M.

Tartu Naisseltsi tõutäsitöö tojas

Jaani tän. nr. 14

wõetakse vastu tellimisi kangadumise ja tikkimistööde peale. Saadawal iga-sugu kirjad ja muistrid.